

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
молия ва иқтисоди Тоҷикистон,
н.и.п., дотсент Сатторзода Б.А.

« 03 » _____ 2025с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

Диссертатсияи Зухуров Бахтиёр Искандарович дар мавзуи “Истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ ҳамчун омили рушди иқтисодиёти минтақа (дар мисоли вилояти Хатлон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ дар кафедраи иқтисоди миллӣ ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон иҷро шудааст.

Зухуров Бахтиёр Искандарович 26-уми январи соли 1983 таваллуд шудааст, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Соли 2006 Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистонро (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) аз рӯйи ихтисоси муносибатҳои байналхалқӣ хатм намудааст.

Аз соли 2020 то соли 2023 ба ҳайси унвонҷӯй таҳсил карда, онро аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ дар кафедраи иқтисоди миллӣ ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон хатм кардааст.

Мавзуи диссертатсияи Зухуров Бахтиёр Искандарович дар ҷаласаи Шурои олимони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз 30-юми апрели соли 2021, суратҷаласаи №9/5.5 тасдиқ шуда ва мувофиқи қарори Шурои олимони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз 30 сентябри соли 2022 суратҷаласаи №02/3.14 иваз гардидааст.

Рохбари илмӣ: Содиқов Метархон Соқибекович – доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент, профессори кафедраи иқтисоди ҷаҳони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисодии Тоҷикистон мебошад.

Дар асоси супоридани имтиҳонҳои номзадӣ аз тарафи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ мавҷуд аст. Имтиҳонҳо аз ҷанмиҳои таърих ва фалсафаи илм - 5 (аъло), забони хориҷӣ (англисӣ) - 5 (аъло) ва имтиҳон аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ бо баҳои 5 (аъло) дар Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон супорида шудаанд.

- дар асоси омӯзиши ҷанбаҳои илмиву назариявии иқтисодии истифодабарии сарватҳои табиӣ ғояҳои истифодаи самараноки иқтидори табиӣ кишвар ошкор мегардад. Назарияҳои гуногун оид ба истифодаи захираҳои табиӣ барои муайян намудани нақш ва мақоми сарватҳои табиӣ дар рушди фаъолияти хоҷагидорӣ кишвар имконият медиҳанд, ки самтҳои афзалиятнок ва мақсади асосии истифодабарии захираҳои табиӣ дар таъмини рушди босуботи иқтисодӣ исбот гардад;

- самтҳои асосии истифодабарии сарватҳои табиӣ, истифодаи самараноки онҳо ва таъсири онҳо ба таъмини рушди босубот дар давлатҳои хориҷӣ ошкор мегардад; вариантҳои имконпазири истифодаи таҷрибаи хориҷӣ барои кишвар асоснок карда мешавад;

- сарватҳои табиӣ минтақа чун омили рушди иқтисодиёти Хатлон таҳлил мегарданд; имкониятҳои рақобатпазирӣ ва иқтидори калони табиӣ он дар рушди ояндаи минтақа аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст;

- таҳлили вазъи истифодабарии иқтидори вилояти Хатлон гузаронида шуда, маҷмуи омилҳои муайян карда шудаанд, ки барои истифодаи самаранок мусоидат мекунанд;

- усулҳои арзёбии иқтисодии экологӣ ва таъсири он ба таъмини ҳифзи муҳити зист ва самаранокии истифодаи иқтидори табиӣ захиравии минтақа ошкор мегардад;

- самтҳои асосии истифодабарии захираҳои табиӣ дар вилояти Хатлон ошкор гардида, тавсияҳои мушаххас оид ба беҳтаргардонӣ ва такмили танзими давлатии онҳо асоснок карда мешаванд.

Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда:

- ҷанбаҳои назариявии иқтисодии истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ дар замони муосир;

- самтҳои асосии истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ дар давлатҳои хориҷӣ;

- иқтидори сарватҳои табиӣ вилояти Хатлон ҳамчун шартҳои муҳими рушди иқтисодиёти минтақа;

- омилҳои таъсиррасон ба истифодабарии самараноки захираҳои табиӣ дар минтақа;

- усулҳои арзёбии иқтисодии экологӣ ва таъсири он ба самаранокии истифодаи иқтидори сарватҳои табиӣ захиравии вилояти Хатлон;

- роҳҳои мукамалнамоии танзими давлатии истифодаи самараноки захираҳои табиӣ дар минтақа.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Муқаррароти назариявӣ ва натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ метавонанд барои таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ дар заминаи баланд бардоштани истифодаи самаранокии захираҳои табиӣ,

ташаккули идоракунии истифодабарӣ ва такмили танзими давлатӣ ва ғайра асос гарданд.

Аҳаммияти амалии натиҷаҳои бадастомада аз он иборат аст, ки ҷамъбасти назариявӣ ва тавсияҳои методологии дар диссертатсия пешниҳодшуда метавонанд дар фаъолияти хоҷагидорӣ вилояти Хатлон, дар заминаи таъмини фаъолияти устувор ва такмили идоракунии онҳо, татбиқ карда шаванд.

Ҳамчунин, натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар раванди таълим ва дар барномаҳои бакалаврӣ ва магистратураи ихтисосҳои дахлдор истифода шаванд. Муқаррарот ва тавсияҳои методӣ метавонанд аз ҷониби мақомоти марказӣ ва минтақавӣ дар татбиқи ҳадафҳои дар пешистодашуда истифода шаванд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти дар истифодаи корҳои бунёдии илмӣ-таҳлили муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ, мукаммалии таҳқиқот ва инъикоси натиҷаҳои он дар нашрияҳои илмӣ муаллиф тафсир ва арзёбии аз ҷиҳати илмӣ асосноки натиҷаҳои бадастомада, маърузаҳо дар конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ асос ёфтааст. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаи тадқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ карда шудаанд.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ

Таҳқиқоти диссертатсионӣ бар сархатҳои зерини шиносномаи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ: 2. Тақсимои ҳудудии захираҳои иқтисодӣ; ҷанбаҳои назариявӣ, методӣ ва амалии ҷойгиркунии корхонаҳо, фирмаҳои тиҷорати хурд ва миёна, кластерҳои иқтисодӣ, корхонаҳои бахши ҷамъиятӣ, хоҷагиҳои хонаводагӣ; 9. Арзёбии нақши минтақа дар иқтисодиёти миллӣ (нишондиҳандаҳо, методҳо, методологияи таҳлил); махсусгардониҳои истеҳсолии минтақаҳо; ҷанбаи ҳудудии сохтори иқтисодӣ, қонуниятҳои шаклдигаркунии он; сиёсати сохторӣ ва азнавсозии сохторӣ; 16. Коркарди методологияи таҳлил ва методикаи арзёбии амалкарди сохторҳои корпоративӣ, тиҷорати хурду миёна, корхонаҳои бахши ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ дар минтақаҳо ва ноҳияҳои маъмурӣ. Проблемаҳои истифодаи оқилонаи дороиҳои моддӣ ва ғайримоддии минтақаҳо – захираҳои табиӣ, пойгоҳи моддию техникаӣ, сармояи инсонӣ ва ғ.; 19. Самаранокии истифодаи омилҳои истеҳсолот дар рушди иқтисодиёти минтақавӣ. Қонуниятҳо ва хусусиятҳои ташкил ва идоракунии сохторҳои иқтисодӣ дар минтақаҳо. Бартарии мутлақ ва нисбии кластерҳои иқтисодии минтақавӣ; 25. Таъминоти инвеститсионии минтақаҳо. Танзими инвеститсияҳо дар минтақаҳо. Лоихаҳои инвеститсионии ҳудудӣ. Муҳити сармоягузорӣ бо дарназардошти воҳидҳои минтақавию ҳудудӣ. Баланд

бардоштани ҷолибияти сармоягузорӣ ва самаранокии истифодаи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар минтақаҳо.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот

Диссертатсия натиҷаи кори мустақилонаи докталаб буда, интиҳоби мавзӯ, асосноккунии аҳаммияти он, муайян кардани ҳадаф ва вазифаҳо, объект ва предмет, таҳияи фарзия ва исботи илмии он дар асоси таҳқиқоти назариявӣ, таҳияи хулосаҳо ва тавсияҳои амалии муаллиф оид ба беҳтар намудани истифодаи захираҳои табиӣ дар Тоҷикистон анҷом дода шудаанд. Ҳамаи муқаррароти диссертатсия ҳадаф, нағзони илмӣ ва аҳаммияти амалӣ доранд ва аз ҷониби докталаб таҳия карда шудаанд.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷа ва муқаррароти асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конфронсҳои илмию амалӣ дар сатҳи байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ дар солҳои 2021-2025 маъруза ва тасдиқ гардидаанд.

Интишор аз рӯи мавзӯи диссертатсия

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 7 мақолаи илмӣ бо ҳаҷми умумии 4,1 ҷ.ҷ., аз ҷумла, 4 мақола дар нашрияҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расонидааст.

Алоқамандии мавзӯи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки рушди илм. Мундариҷа ва муқаррароти рисола ба самтҳои асосии тадқиқоти бунёдӣ ва амалии Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои афзалиятноки тадқиқоти илмӣ ва илмию техникаӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025», аз ҷумла Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Барномаи рушди иҷтимоиву иқтисодии Вилояти Хатлон барои солҳои 2016-2020, Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025 ва инчунин, самтҳои тадқиқоти Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон мутобиқат мекунад.

Мавҷудияти санади тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар истеҳсолот.

Санади тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот аз ДДМИТ аз 10.02.2025 №56 мавҷуд ҳаст.

ИНТИШОРОТИ АЗ Рӯи МАВЗӯи ДИССЕРТАТСИЯ

Мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшаванда:

[1-М] Зухуров, Б. И. Баъзе масъалаҳои илмии истифодабарии захираҳои табиӣ дар шароити бозор [Матн] / Б. И. Зухуров // Паёми молия ва иқтисод. – 2022. – №. 4-2(34). – С. 174-182. ISSN: 2663-0389

[2-М] Зухуров, Б. И. Хусусияти ҷанбаҳои иқтисодии истифодабарии захираҳои табиӣ дар кишварҳои хориҷӣ [Матн] / М. С. Содиков, Б. И. Зухуров // Паёми молия ва иқтисод. – 2023. – №. 2(36). – С. 89-98. ISSN: 2663-0389.

[3-М] Зухуров, Б. И. Арзёбии иқтисодии иқтидори сарватҳои табиӣ дар вилояти Хатлон [Матн] / Б. И. Зухуров // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2023. – №. 12. – С. 108-114. ISSN: 2413-5151

[4-М] Зухуров, Б. И. Танзими давлатии сарватҳои табиӣ ҳамчун омили рушди минтақаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Б. И. Зухуров // Паёми Донишгоҳи давлатии тибқи Тоҷикистон. – 2024. – №. 1(51). С. 90-96 ISSN: 2308-054X

Дар дигар нашрияҳо:

[5-М]. Зухуров Б. И. Ҳамкории сармоягузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои СҲШ. [Матн] /М.С.Содиков., Б.И.Зухуров //Низоми буҷети Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даври истиқлоли давлатӣ: ҳолат ва дурнамои рушди он. Маҷмуаи маводҳои конференсияи илмӣ-амалии Ҷумҳуриявӣ бахшида ба рузи кормандони мақомоти молия. (ш.Душанбе, ДДМИТ,11.12.2021). С.75-80.

[6-М]. Зухуров Б. И. Истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ ҳамчун омили рушди истеҳсолоти воридотивазкунанда дар ҚТ. Конфронси байналмилалӣ илмӣ-амалӣ: Татбиқи сиёсати мусоидат ба содирот ва воридотивазкунии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити ҷаҳонишавӣ. ДДМИТ. 23.12.2023. ш. Душанбе. С.87-98.

[7-М]. Зухуров Б.И. Роҳҳои баландбардории истифодаи сарватҳои табиӣ минтақаи Хатлон дар заминаи ҷалби сармоягузорӣ. [Матн] / Б.И. Зухуров., М.С. Содиков // Муаммоҳо ва дурнамои ҳамкории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити рушди ҳамгироии минтақавӣ иқтисодӣ. Маводҳои конференсияи Ҷумҳуриявӣ илмӣ амалӣ. (ш. Душанбе, 25-уми апрели соли 2025).-Душанбе ДДМИТ, 2025.-С.35-44.

Дар маҷлиси васеи кафедра пас аз баррасӣ ва муҳокимаи диссертатсияи Зухуров Б.И. дар мавзӯи “Истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ ҳамчун омили рушди иқтисодиёти минтақа (дар мисоли вилояти Хатлон)” чунин,

қарор қабул карда шуд:

1. Баромади Зухуров Бахтиёр Искандарович дар мавзӯи “Истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ ҳамчун омили рушди иқтисодиёти минтақа (дар мисоли вилояти Хатлон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисосӣ 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ, тақризҳои муқарризони ҳолис ва ҳулосаи роҳбари илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент Содиков Метархон Соқибекевич ба инобат гирифта шавад;

2. Диссертатсияи Зухуров Бахтиёр Искандарович дар мавзуи “Истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ ҳамчун омил рушди иқтисодиёти минтақа (дар мисоли вилояти Хатлон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисосӣ 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ ба талаботи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295 “Дар бораи тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267” тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад.

3. Диссертатсияи Зухуров Бахтиёр Искандарович дар мавзуи “Истифодабарии самараноки сарватҳои табиӣ ҳамчун омил рушди иқтисодиёти минтақа (дар мисоли вилояти Хатлон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисосӣ 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-014 назди Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Ҳангоми овоздиҳӣ ба масъалаи мазкур дар ҷаласа 19 нафар иштирок доштанд, аз онҳо бо ҳуқуқи овоздиҳӣ 13 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор 13-нафар, Зид - нест, Бетараф - нест.

Қарор дар ҷаласаи васеи кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, протоколи № 9 аз «30» апрели соли 2025 қабул гардидааст.

Раиси ҷаласа:

мудири кафедраи иқтисоди
миллӣ ва соҳибкорӣ
номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент

Нуриддинов С.З.

Котиби ҷаласа:

н.и.и., дотсенти кафедраи иқтисоди
миллӣ ва соҳибкорӣ

Абдумухторзода Н.А.

Имзоҳои Нуриддинов С.З. ва Абдумухторзода Н.А. -ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси ДДМИТ

Мирҷамолов М.А.

Ҷ.М.